

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi J. F.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie
o sygn. III AUa 234/20,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 12 stycznia 2023 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 234/20 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje J. F. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w
Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) zł;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie
na rzecz J. F. kwotę 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem) zł tytułem
zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

J. F. (dalej: „Skarżąca”) pismem z 30 listopada 2022 r., reprezentowana
przez profesjonalnego pełnomocnika adwokata I. F., działając na podstawie ustawy
z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznawania
sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez

prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75 z późn. zm., dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”), wniosła skargę na przewlekłość postępowania wszczętego przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 234/20, której przedmiotem było ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia.

Skarżąca domaga się:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygn. akt III AUa 234/20 o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia doszło do naruszenia prawa skarżącej do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, tj. do przewlekłości postępowania;
2. przyznanie na rzecz skarżącej od Skarbu Państwa Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumy pieniężnej w kwocie 6000 zł (sześć tysięcy złotych) w związku ze stwierdzoną przewlekłością postępowania;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej kosztów postępowania według norm prawem przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość postępowania wskazano, że pismem z 23 września 2019 r. skarżąca wniosła apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 25 lipca 2019 r., VII U 3299/17 o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia. Następnie pismem z 23 września 2019 r. apelację złożyła I. Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w Z.. Uczestnicy postępowania zaskarżonemu wyrokowi zarzucili szereg nieprawidłowości, w tym naruszenie przepisów prawa materialnego, prawa procesowego, a w szczególności wyrokowanie poza zakres i przedmiot decyzji organu rentowego. W następstwie powyższego Sąd Okręgowy w Krakowie sprostował wydane orzeczenia, a następnie na podstawie zarządzenia z 15 października 2019 r. doręczył uczestnikom pisma procesowe. Następnie pismem z 21 stycznia 2020 r. Sąd Okręgowy w Krakowie przekazał akta sprawy VII U 3299/17 do Sądu Apelacyjnego w Krakowie Wydział III Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Dalsza analiza akt postępowania prowadzonego przez Sąd

Apelacyjny w Krakowie, III AUa 234/20 wykazała, że na dzień 5 października 2022 r., poza czynnościami związanymi z wylosowaniem składu orzekającego w sprawie nie podjęto żadnych czynności.

Wskazane okoliczności stanowią w ocenie skarżącej podstawę do stwierdzenia, że doszło do naruszenia jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie. W piśmie Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wskazał, że akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego 21 stycznia 2020 r., po czym sprawa czekała na rozpoznanie według kolejności wpływu. Losowanie składu sędziowskiego dokonano 21 stycznia 2020 r. Termin rozprawy wyznaczono na dzień 20 grudnia 2022 r. W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wskazał nadto na stan spraw zaległych oraz stan epidemii (COVID-19), który dodatkowo spowodował opóźnienie w rozpoznaniu spraw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania

przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania liczony od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona. Istotny jest także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, w szczególności tej, która zarzuciła przewlekłość. Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w następstwie dochodzi do zwłoki (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, LEX nr 2032325). Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest wielomiesięczna bezczynność sądu polegająca na niewyznaczeniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19).

W niniejszej sprawie czas oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy przez Sąd Apelacyjny w Katowicach przekracza 23 miesiące. Długość tego okresu dowodzi, że w sprawie prowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 234/20 nastąpiła przewlekłość postępowania. Sąd Najwyższy stwierdził przewlekłość tego postępowania na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

Ustosunkowując się do argumentów podniesionych przez uczestnika postępowania należy zaznaczyć, że za okoliczność usprawiedliwiającą brak wcześniejszej aktywności ze strony Sądu Apelacyjnego w Krakowie nie można uznać stanu epidemii oraz związanego z nim ustawowego zawieszenia

biegu terminów procesowych. W chwili bowiem wejścia w życie wspomnianych przepisów minęło już 12 miesięcy, które liczy się od dnia wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w Krakowie. W tym czasie nie podjęto żadnych czynności, co najmniej mających na celu wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej. Całkowitego okresu bezczynności sądu, obejmującego zarówno etap przed ogłoszeniem stanu epidemii, jak i późniejszy związany z chorobą i izolacją pracowników Sądu Apelacyjnego w Krakowie, nie można zatem niczym usprawiedliwić. Ponadto należy zaznaczyć, że nie wyłącza przewlekłości postępowania okoliczność wpływu dużej ilości spraw do Sądu Apelacyjnego w Krakowie przy ograniczonym składzie osobowym sędziów w nim orzekających. W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12 i z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Duży napływ spraw, jak również ograniczona ilość sędziów mogących je rozpoznać, nie może przecież usprawiedliwiać przewlekłości postępowania i tym samym wpływać negatywnie na sytuację strony, której przysługuje prawo do rozpoznania jej sprawy w rozsądnym terminie.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek skarżących o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla Skarżącej za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do czasu trwania zwłoki, jej przyczyn oraz dolegliwości dla Skarżącej. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19; z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Skarżąca wniosowała o przyznanie sumy pieniężnej w kwocie 6000 zł. Sąd Najwyższy wziął pod uwagę charakter i znaczenie sprawy oraz czas trwania zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny

w Krakowie, jak również to, że zasądzenie sumy pieniężnej nie ma na celu wyrównanie szkody powstałej na skutek przewlekłości postępowania. W ocenie Sądu Najwyższego kwota 2000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania. Co prawda skarżąca nie wniosła o zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie podjęcia czynności mających na celu rozpoznanie sprawy, jednakże wobec rozstrzygnięcia sprawy wyrokiem z 20 grudnia 2022 r., wydanie odpowiedniego zalecenia Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie stało się zbędne na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

O kosztach postępowania skargowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość. Zasądzona od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej kwota 240 zł stanowi wynagrodzenie jej pełnomocnika będącego adwokatem, której wysokość ustalono na podstawie § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800 ze zm.). Zasądzona kwota 17 zł stanowi zwrot opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa i wynika z części IV załącznika do ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 1546).

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.